

אהבת ישראל חלק ג'

כפי שלמדנו, ישנה מצוה לאהוב כל אדם מישראל. נראה שבמובן יותר כללי יש לאהוב את הכלל בישראל ולרצות בטובתם, גם אם חלק מתוכם רשעים. נביא מספר מקורות מחז"ל לאהבת האומה, בענין לימוד זכות על כלל ישראל:

"ושפטו את העם משפט צדק" שיהיו מטיין את העם לכף צדק. אמר רבי יהודה ברבי שלום שיהיו מטיין ומלמדין עליהם זכות לפני הקדוש ברוך הוא. ממי אתה למד? מגדעון בן יואש, שבימיו היו ישראל בצרה והיה הקדוש ברוך הוא מבקש אדם שילמד עליהם זכות ולא היה מוצא, שהיה הדור דל במצות ובמעשים. כיון שנמצא זכות בגדעון שלימד עליהם זכות, מיד נגלה עליו המלאך שנאמר: (שופטים ו) "ויבא אליו מלאך ה' ויאמר לו לך בכחך זה" בכח זכות שלמדת על בני. הוי (מכאן רואים שיש חשיבות ללמד זכות, וזו כוונת הפסוק): "ושפטו את העם משפט צדק" שיהיו מלמדין זכות על הדור" (מדרש תנחומא פרשת שופטים סימן ד)

המדרש מלמדנו שיש חובה מיוחדת על השופטים ומנהיגי הדור ללמד זכות על האומה, גם בשעה שהדור נמצא במצב ירוד. דבר זה למדנו מגדעון בן יואש שעל אף שהקטין עצמו (ואולי דווקא בשל כך) ולא ראה את עצמו ראוי לקבל את הנהגת העם באומרו: "ויאמר אליו ב' אֲדֹנָי בְּמָה אוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל, הֲנָה אֶלְפִי הַדָּל בַּמְּנַשָּׁה וְאֶנְכִי הַצֹּעֵר בְּבֵית אָבִי" (שופטים פרק ו פסוק טו), הקב"ה בחר בו כמושיע ישראל בגלל שלימד זכות על כלל ישראל.

נביא מדרש נוסף ממנו ניתן ללמוד על החשיבות הגדולה של לימוד זכות על כלל ישראל. המדרש נותן מספר דוגמאות על גדולי ישראל, אנשי המופת באומה שלא דייקו בלשונם ביחס למדרגת ישראל ולכן נענשו:

"אל תראני שאני שחרחרת". רבי סימון פתח (אמר): (משלי ל) "אל תלשן עבד אל אדוניו" נקראו ישראל עבדים שנאמר: (ויקרא כה) "כי לי בני ישראל עבדים", ונקראו הנביאים עבדים, שנאמר: (עמוס ג) "כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים", כך אמרה כנסת ישראל לנביאים אל תראוני בשחרחרותי (אל תבזו אותי מצד המעשים שהם מקולקלים, לדון אותי לכף חובה. פירוש "עץ יוסף"). אין לך שמח בבני יותר ממשה ועל ידי שאמר (במדבר כ) "שמעו נא המורים" נגזר עליו שלא יכנס לארץ.

דבר אחר, אין לך שמח בבני יותר מישיעיהו, ועל ידי שאמר (ישעיהו ו) "ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב" אמר לו הקדוש ברוך הוא ישעיה בנפשך את רשאי לומר, (שם ישעיהו ו) כי איש טמא שפתים אנכי ניחא (כלפי עצמך ניחא שתאמר "איש טמא שפתים"), שמא ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב אתמהא (אני תמה איך אתה אומר שעם ישראל טמא שפתים), תא חמי מה כתיב תמן (בא וראה מה כתוב בהמשך הפסוקים) "ויעף אלי אחד מן השרפים ובידו רצפה", אמר רב שמואל: 'רצפה' - רוץ פה - רצוץ פה למי שאמר דלטוריא על בני (רצוץ את פיו של מי שאמר לשון הרע על בני).

ודכוותיה (כמו כן מצאנו) כתיב באלהיו, שנאמר: (מלכים א יט) "ויאמר קנא קנאתי לה' אלהי ישראל כי עזבו בריתך בני ישראל", אמר לו הקדוש ברוך הוא בריתי, שמא בריתך? (אין לך לומר שעם ישראל עזבו את בריתם עם ה'), "ואת מזבחותיך הרסו", אמר לו מזבחותי, שמא מזבחותיך?, "ואת נביאיך הרגו בחרב", אמר לו נביאי, ואת מה איכפת לך?, "אמר לו ואותר אני לבדי ויבקשו את נפשי לקחתה", תא חמי מה כתיב תמן (בא וראה מה כתוב בהמשך הפסוקים) "ויבט והנה מראשותיו עוגות רצפים" מה הוא רצפים? אמר רבי שמואל בר נחמן: רוץ פה - רצוץ פיות בכל מי שאמר דלטוריא על בני (רצוץ פה למי לשון הרע על בני).

רבי אבהו וריש לקיש הוו עללין לחדא מדינתא דקיסרין (היו נכנסים למקום בשם קיסרין) אמר ליה רבי אבהו לר' שמעון בן לקיש, מהו כן עלינן למדינתא דחירופיא וגידופיא (מהו זה שנכנס לעיר של חרופים וגידופים, אנשים רשעים). נחת ליה ריש לקיש מן חמריה וספא חלא ויהב בפומיה (ירד ריש לקיש מעל חמורו ואסף חול ונתן לתוך פיו של רבי אבהו). אמר ליה מהו כן? (למה עשית זאת?) אמר לו אין הקדוש ברוך הוא רוצה במי שאומר דלטוריא על ישראל (אין הקב"ה רוצה במי שאומר לשון הרע וקיסרוג על ישראל). (שיר השירים רבה פרשה א, לט)

הרב צבי יהודה קוק זצ"ל לימד בשיחותיו לתלמידיו את דברי הגר"א ביחס למלמדים קטגוריה על כלל ישראל: "ה' יתברך שונא מקטרג על בניו. אף הקדושים". הגאון מוילנא מתבטא בכתביו בצורה חריפה מאוד על אנשים המקטרגים על ישראל, גם אם המקטרגים אנשים קדושים (שיחות הרצי"ה תולדות סדרה ג, פרוש הגר"א על תיקוני זוהר תיקון כא דף נז:).

ונסיים בדברי האר"י הקדוש בספר כוונות האר"י:

"קודם שהאדם יסדר תפילתו... צריך שיקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך, ויכוין לאהוב כל אחד מבני ישראל כנפשו, כי על ידי זה תעלה תפילתו כלולה מכל תפילות ישראל ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי"